

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. I. An electio efficax prædestinatoru[m] ad gloriam sit purè gratuita, & merita prævisa antecedit, vel supponat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

gentiæ cognovit omnia possibile, & inter ea cognovit tres ordines rerum; scilicet naturæ, gratiæ, & unionis hypostatice, secundum quos potuit se communicare. Cognovit etiam omnia media quibus potest obtineri quilibet finis proprius istorum ordinum; & inter alia cognovit naturam & virtutem auxiliorum efficacium ordinis gratiæ, & infallibilem connexionem quam sine læsione libertatis habent cum actibus liberis pro quibus conferuntur. Supposita ista generali cognitione, secundum intelligimus Deum voluisse ostensionem suæ bonitatis, secundum communicationem illius triplicis ordinis; taliter tamen ordinatam, quod prius voluerit Incarnationem, & inter alia pro gloria Christi voluit beatitudinem illarum voluerit, ut medium respectu gloriæ Christi, illam tamen voluit ut finem utriusque ordinis naturæ & gratiæ. Tertio, quia istam beatitudinem voluit efficaciter aliquibus ex creaturis rationalibus, & non aliis, quod est diligere & eligere eas, ut explicat D. Thomas hic art. 4. ideo tunc intelligitur quasdam creaturas rationales præ aliis dilexisse & elegisse ad beatitudinem. Præterea, quia media perducunt illas creaturas ad beatitudinem, poterant esse diversa. Quarto judicavit bonum esse illas ad eam perducere per ista media determinata, & non per alia; & tunc quinto voluntas Dei acceptavit & elegit ea. Sexto intellectus divinus ex motione voluntatis imperavit illa executioni mandati, post quem actum fuit in voluntate divina usus activus, seu decretum executivum de mediis in tempore exequendis, & tandem in tempore fuit facta executio. Cum autem Deus sit actus purissimus, & omnis potentialitatis, & compositionis expertus, hi actus non possunt distingui realiter, aut formaliter, sed tantum virtualiter, vel per ordinem ad diversa objecta & connotata materialia ad quæ terminantur; quo etiam modo se invicem præcedunt, & habent rationem prioris & posterioris, ut alibi exposuimus.

DISPUTATIO II.

De causis prædestinationis.

Ubi fons Nili erumpat, quæ prima tanti fluminis origo? tot curiosi scrutatores, frustrato semper labore inquisierunt; ut inter adstrata & impossibilia, olim proverbialiter jactaretur, fontes Nili invenire. Unde egregie Lucanus lib. 10.

*Arcanum natura caput non prodidit ulli:
Nec licuit populo parvum te Nile videre,
Amovique sinus, & Gentes maluit ortus
Mirari, quam nosse tuos.*

Sed longè altior & secretior est divini prædestinationis origo, & unde fluat fluminis illius imperus, qui latificat civitatem Dei, unde inquam hoc divini gratiæ flumen oriatur, difficile est explorare; nec ejus origo sciri potest, nisi ab eodem spiritu, qui solus abstrixit nos divini cordis recessus scrutatur. Ejus ergo revelationi humiliter insistentes, divini prædestinationis causas & originem, juxta Scripturam Sacram, SS. Patrum, præsertim Augustini & Thomæ, dogmata nunc inquirimus.

Potest hic non agimus de omnibus causis prædestinationis; nam satis constat ex dictis, solum Deum esse causam efficientem illius, manifestationem divinarum perfectionum, causam finalem. Ad quod divini imperii transmittitur creaturam inellecitualem in finem vite æternæ, causam formalem. Et tandem creaturam rationalem, sive intellectionalem, esse causam materiam, sive materiam circa quam illa versatur. Unde hic solum disputandum erit de causa motiva prædestinationis, & discutiendum, an illa sit divina bonitas, & gratuita ejus dilectio circa electos, vel præsentia futurorum meritorum?

ARTICULUS I.

An electio efficax prædestinatorum ad gloriam sit pure gratuita, & merita præcedentia antecedeat, & supponat?

Hæc celeberrima controversia non procedit de prædestinatione secundum suam rationem essentialem considerata, & prout importat actum divini imperii, in quo supra ostendimus essentialiam prædestinationis consistere in delectatione, prout dicit electionem efficacem salvandorum, quæ ad actum imperii præsupponitur. Unde de consensu diximus in titulo hujus articuli: *electio efficax prædestinatorum ad gloriam &c.*

§. I.

Præmittuntur quæ apud omnes sunt certa, & referuntur sententia.

In hac questione duo certæ & indubitata habenda sunt, & aliud in controversiam revocatur. In primis de fide certum est, & in multis Conciliis contra Pelagianos definitum, electionem hominum ad primam gratiam & vocationem, esse omnino gratuitam, & à meritorum præsentia independentem, ut egregie demonstrat D. Augustinus cap. 15. de prædest. Sanctorum, exemplo Christi, qui cum sit nobis prædestinationis exemplar, prædestinatus est ad gratiam unionis, abique illis præcedentibus meritis, & ex sola gratuita Dei electione & dilectione. Est (inquit) præclarissimum lumen prædestinationis & gratiæ ipse Salvator, ipse mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, qui ut hoc esset, quibus tantum suus; vel operum, vel fidei præcedentibus meritis, natura humana quæ in illo est comparavit? Respondetur quod ille homo ut à Verbo Patri coæterno in unitatem personæ assumptus, Filius Dei unigenitus esset, unde hoc meritum. Quod ejus bonum qualecumque præstitit? quid ergo ante quid, credidit quod perierit, ut ad hanc ineffabilem excellentiam perveniret? Et tandem circa finem capituli, sic concludit. Sicut ergo prædestinatus est illi Deus, ut caput nostrum esset, ita & multi prædestinabimus, ut membra ejus essemus. Humana hic membra conticescant quæ perierunt per Adam, & regnat quæ regnat Dei gratia per Iesum Christum Dominum nostrum. Quisquis in capite nostro præcedentia merita supponit illius generationis invenit, ipse in nobis membris quæ præcedentia merita multiplicat & regenerationis inquirat. Neque enim retribuita est Christo illa generatio, sed tributa. Sic & nobis ut ex aqua & spiritu renasceremur, non retributum est pro aliquo merito, sed gratia tribu-

Non putare debemus priores nos dedisse aliquid, ut verberetur non regeneratio salutis. Ille facit in hominibus principium fidei, & perfectionem in Iesum, qui fecit hominem & perfectorem Iesum.

Secundum quod etiam fide catholica sancitum est, & in Tridentino contra huius temporis hæreticos definitum est, prædestinationem in ordine executionis, à meritis & bonis operibus dependere, saltem in adultis, quibus beatitudo conferretur, non solum titulo hereditatis, sicut patulis; sed etiam titulo præmii & mercedis, & tanquam corona iustitiæ, ut loquitur Apostolus. Sic enim gratia definit esse gratia, si detur ex meritis, ita & præmium cessat habere rationem præmii & coronæ, si merè gratis, & nullis præcedentibus meritis conferatur.

In his conveniunt omnes Catholici, sed gratia difficultas est, & multorum ingeniorum tormenta, an ipsa electio prædestinatorum ad gloriam, seu intentio & volitio efficax quam Deus habet dandi gloriam electis, & per quam illos abluat à reprobis, quæ à quibusdam, Dicituram iustitiam, appellatur, supponat merita prævisa, & ab illis pendeat tanquam à causa motiva, cuius in intuitu Deus incitetur & moveatur ad illos eligendos præ aliis? An verò illa sit purè gratuita, & ex sola Dei liberalitate & bonitate præcedens, nec supponat merita & bona opera prævisa ut motiva eligendi, sed potius illa respiciat ut effectus à se derivatos & procedentes. Ut non verbo punctus difficultatis est, an Deus incipiat diligere prædestinatam à non prædestinato, per electionem ad gloriam, & deinde subsequatur electio ad gratiam, & ad media quibus in fallibiliter gloriam consequetur? Vel an prius eligatur præ alios ad gratiam, & ad media, seu merita, & postea ad gloriam?

In qua difficultate tres repetio sententias. Prima docet electionem efficacem prædestinatorum ad gloriam, merita prævisa supponere, & ab illis ut à causa motiva dependere: unde prior ad prævisionem meritorum, solum recogit in Deo voluntatem inefficacem dandi gloriam, prædestinatis & reprobis communem. Ita censent Molina, Vazquez, Lessius, Becanus, & alii Recentiores.

Secunda sententia, quæ est Catharini, distinguit inter eximè sanctos, & alios non ita exactè sanctitatis, asseritque illos ante meritorum prævisionem efficaciter eligi ad gloriam, istorum vero efficacem electionem merita prævisa supponere.

Tertia absolute docet prædestinationem non fieri ex prævisis meritis, nec illa ut motivum, sed ut effectus à se causatos respicere. Ita præter Thomistas docent celeberrimos ex Societate Doctores, Toletus, Suarez, Granado, Henriques, Salmeronius, Ruizius, Maldonatus, Petavius, Typhanus, & Bellarminus lib. 2. de gratia & libero arbitrio cap. 11. ubi asserit hanc sententiam esse traditionem universæ Ecclesiæ: Quamvis enim (inquit) ante exortam hæresim Pelagiani veteres Patres quæstionem istam non admodum accurate tractaverint, sed tantum occasione oblatâ, breviter sententiam suam aperuerint, ut S. Augustinus docet libro de bono persever. cap. 20. qui tamen cap. 10. Cyprianum, Ambrosium, & Nazianzum pro hac sententia citat. Ceterum post illam hæresim exortam, omnes omnino qui sanctitatis nomine in Ecclesia claruerunt, hanc ipsam sententiam apertissime docuerunt, & perspicuum est ex S. Augustino in libro de prædestinatione Sanctorum, &

Tom. II.

A de bono perseverantia, in libro de correctione & gratia, in Epistola 109. ad Sixtum, & alibi passim ex S. Prospero in 2. libro de vocatione gentium cap. 1. & ultimo, in libro contra Collatorem, & in responsione ad capitula Gallorum, ex S. Fulgentio in libro de Incarnatione & gratia Christi. S. Gregorio lib. 1. Dialogorum cap. 8. S. Anselmo, Bedæ, Primasio, Sedulio, & aliis in cap. 9. ad Roman. S. Bernardo serm. 23. & 78. in Cantica, S. Thoma 1. p. quæst. 23. & S. Bonaventura in 1. sent. dist. 41. quæst. 2. Neque solum sancti illi Patres hoc affirmant, sed antiquiores & doctores ex ipsis, quos cæteri postea secuti sunt, ad fidem Catholicam hanc sententiam pertinere tradunt, & contrarium ad Pelagianos rejiciunt. Notabo aliqua loca, ut si qui forte contra sentiunt, intelligant ex iudicio sanctissimorum Patrum, in quo manifesto errore versentur. Et postea refert testimonia Augustini, Prosperi, Petri Diaconi, Fulgentii, Cælestini, Leonis, & Gelasii, ac tandem sic concludit: Itaque Sedes Apostolica, non tantum semel, sed etiam secundò & terciò adversus Pelagianorum reliquias, pro defensoribus gratia, prædestinationis sententiam tulit, ut jam hæc sententia, non quorumvis Doctorum opinio, SED FIDES ECCLESIAE CATHOLICÆ DICHI DEBEAT. Hæc Bellarminus. Ex quibus patet quàm insipienter & inconsideratè, Recentiores aliqui, sententiam de gratuita prædestinatione, ad Calvinismum, vel Janenismum pertinere dicant: cum Doctissimus ille Cardinalis asserat, illam ad fidem Catholicam pertinere, & non quorumvis Doctorum opinionem, sed Catholica Ecclesia fidem dici debere, omnesque omnino qui sanctitatis nomine in Ecclesia claruerunt, hanc ipsam apertissime docuisse sententiam, & contrariam ad Pelagianorum errorem rejecisse. Et certe sine ingenti temeritate negari nequit, sententiam illam de gratuita prædestinatorum electione ad gloriam, maximum in Scriptura & SS. Patribus, præsertim Augustino & Thoma, habere fundamentum, ut constabit ex dicendis paragraphis sequentibus.

B
C
D
E

§. II.

Electio gratuita prædestinatorum ad gloriam, auctoritate Scripturæ sacrae firmatur.

Dico igitur: Electionem Prædestinatorum ad gloriam non fieri ex prævisis meritis, nec illa respicere ut motiva quibus Deus inducatur ad illos eligendos, sed ut effectus ab ipsa derivatos, & ad illam subsequentes. Hanc conclusionem tam læpè, & tam disertè docent sacræ literæ, ut mirari satis non possim, quomodo à Catholico Doctore revocari possit in dubium. Omnis tamen pluribus testimoniis, tria tantum brevitate causâ exponam.

Primum habetur Lucæ 12. his verbis: Nolite timere pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum. Ubi Christus loquitur de electione efficaci prædestinatis propria, ut indicant illa verba, Pusillus grex, quibus datur intelligi, solum cum prædestinatis esse sermonem, qui pusillus grex appellantur, comparatione numeri reproborum. Constat secundò, quia Christus intendebat illos exhortari ut deponerent curam temporalium; quia si complacuit Patri dare cæleste regnum, quanto magis de necessitati ad præsentem vitam curam habebit: si autem loqueretur de simplici complacitâ regni cælestis, non rectè id suadet, cum ex illa non sequatur effectus. Loqui autem de electione ad gloriam

C

601

constat ex nomine regni: sola enim gloria nomen regni absolute meretur. Quod autem praevia merita antecedit, indicat nomen patris, quo Deus non insignitur quando ex meritis movetur, sed nomine iusti iudicis, juxta illud 2. ad Timot. 4. *Reposita est mihi corona justitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex.* Super quem locum videatur Nicolaus de Lira.

Secundum testimonium sumitur ex Apostolo ad Ephel. 1. ubi gratitiam Dei praedestinationem mirum in modum commendat, his verbis: *Benedictus Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in caelestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati in conspectu eius, in charitate. Qui praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis suae, in laudem gloriae gratiae suae.* Quo loco loqui Apostolum de electione ad gloriam in se, non vero ad gratiam, quae est gloria virtualiter & in semine, patet. Tum quia loquitur de illis quos benedixit Deus omni benedictione spirituali in caelestibus; gratia autem quae est repta obis, & praedestinati communis, nec est omnis benedictio spiritualis, quia deest ei perseverantia ultima, & gloriificatio; nec est benedictio in caelestibus, cum illa detur etiam viatoribus adhuc in terra degeantibus. Tum etiam quia Glossa Angelica explicans illa verba, *Ut essemus sancti, addit, in aeterna beatitudine.* Favent etiam illa verba, *In conspectu eius,* hoc est cum conspiciendo, ut expliat D. Thomas ibidem. Hanc ergo electionem praedestinatorum ad gloriam, esse pure gratuitam, & antecedere praevisionem meritum, docet Apostolus: *Primo quia ait Deum non eligere, non quia futuri eramus sancti, sed ut essemus sancti, ac proinde ceteris nostram sanctitatem, nostraque merita, non esse motiva, sed effectus divinae praedestinationis.* Unde Hieronymus in illum locum Apostoli. *Non eliguntur Paulus & qui ei similes sunt, quia erant sancti & immaculati, sed eliguntur & praedestinantur, ut consequenti vita, per opera atque virtutes sancti ac immaculati sint.* Secundo, quia talem electionem tribuit solo beneplacito voluntatis divinae: *Praedestinavit nos (inquit) secundum propositum voluntatis suae, in laudem gloriae gratiae suae.* Tertio, quia ibidem talem electionem nomine sortis appellat, ad significandum, illam nullam habere causam ex parte nostri, sed ex solo beneplacito divinae voluntatis pendere, ut infra magis ponderabimus. Unde Augustinus de praedest. Sanct. cap. 18. versans illum locum Apostoli: *Elegit nos (inquit) Deus in Christo ante mundi constitutionem, praedestinavit nos in adoptionem filiorum &c.* Fecit hoc secundum placitum voluntatis suae, in nemo de sua, sed de illius erga se voluntate gloriatur. Fecit hoc secundum divitias gratiae suae, secundum bonam voluntatem suam, quam proposuit in dilectio filio suo, in quo sortem consecutus sumus, praedestinati secundum propositum, non nostrum, sed eius qui universa operatur.

§. III.

Aliud celebre Apostoli testimonium expenditur.

Aliud eisdem Apostoli testimonium, habetur capite 9. Epistolae ad Romanos ubi de causa nostra praedestinationis ex infra-to differens, eam referre in solam Dei misericordiam voluntatem, eligentis hos, & relinquens alios; & ad hoc probandum inducit exemplum duorum geminorum, Jacob & Esau, qui ante nondum nati essent, nec aliquid boni egissent, non ex operibus, sed ex vocante dictum est: *Jacob dilexi, Esau autem odio habui.* Et paulo post: *Miserere cuius misereor, & misericordiam praestabo uti miserebor.* (Id est, ut claris dicitur Exod. 33. *Miserere cui voluero; & clemens ero in quem misereboris.*) Igitur non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei. Et postea: *Cujus vult misereor, & quem vult indurare; scilicet non impariendo malitiam, sed non impariendo misericordiam;* inquit Augustinus Epistolae 10. ad Sixtum.

Sed quia hinc videbatur sequi importunum illud argumentum, quod videlicet Deus in iustis conquiretur de hominibus, sitorum hoc et ejus voluntate pendet; *Volentis enim ejus qui resistit?* Ad illud solvendum inducit exemplum figuli, & addit: *O homo tu quis es qui resistis Deo? Nunquid dicit figmentum ei qui se fixit, quid tu fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliquid quidem vas in honorem, aliquid vero in contumeliam? &c.* Quorum verborum, accipio, talis est sensus: quod pro absoluto dominio possit Deus praedestinare quos voluerit, ad ostensionem gloriae & virtutis suae, etiam nullam inaequalitatem praecedente; sicut figulus eadem massa pro suo placito format vasa ad finem tam distinctos: ita ut quaedam usui honorabili deserviant, scilicet ad potum & cibum; aliam autem ad turpem, & ad recipienda excrementa. Unde D. Thomas hunc locum exponens ait: *Deus liberam potestatem habet facere ex eadem corrupta materia humani generis, sicut ex quodam luto, nulli faciendo injuriam, quosdam homines preparatos ad gloriam, quosdam autem in miseria drelitit.* Jerem. 18. *Sicut luti in manu figuli, ita in manu mea vos dormis Israel.*

Alia utitur comparatione S. Thomas hic cap. 5. ad 3. ubi docet, quod dicitur ex simplici Archiepiscopi voluntate pendet quod hic lapis sit in illa parte parietis, ille in alia: ita ex simplici Dei voluntate est quod iste praedestinat us sit, non vero ille. Concludamus ergo cum eodem Apostolo cap. 11. ejusdem Epistolae ad Romanos. *O altitudo divitiarum sapientiae Dei, quam incomprehensibilis sunt judicium ejus! &c.* Vel dicamus cum Tertulliano: *O profundum divitiarum sapientiae Dei, ut investigabilia judicium ejus, utique Dei judicium, ita & investigabiles viae ejus, utique intellectus & scientiae, quas ei nemo monstraverit, nisi forte isti confiteri divinitatis, dicentes, sic non debuit Deus, & sic magis debuit.*

§. IV.

Pracluditur aditus evasionebus adversariorum.

Tam clarum & evidens Apostoli testimonium, multipliciter conatur eludere ad-

verfari. In primis enim respondet Molina hinc articulo i. disputatione 5. membro 11. & Lessius de prædestinatione lect. 3. numero 32. Scripturam ibi non loqui de electione Jacob ad gloriam & hereditatem cœlestem, sed solum de electione ad bona temporalia, in quibus Jacob fuit prælati Elai, & populus Israeliticus Idumæo descendenti ab Elai, ac oraculum illud Malachie Prophete fuisse impletum tempore Davida Regum ubi dicitur: *Facta est universa Idumæa sicut in diebus David.*

Sed contra: Licet verba illa Malachie ad litteram intelligantur de ipsis personis Jacob & Elai, vel de populis ab utroque natis, de quorum temporali prosperitate ac successu inæquælibet certum est illa adduci à Paulo, ad declarandum inscrutabile prædestinationis mysterium, & ad demonstrandum, prædestinationem electionem, & reproborum ejectionem, etiam eorum operibus, sed ex solo divina voluntatis arbitrio esse; ibique induci Jacob in exemplum omnium electorum, & Elai in exemplum reproborum, ut tradunt Magister in 1. 2. d. 1. Thomas hic art. 3. in argum. *sed contra.* & ad Roman. 9. lect. 2. & Cajetan ibidem, adduntque hunc esse communem sensum Patrum veterum que Ecclesie tam Græcæ quam Latinæ: de quo etiam videri potest Bellarminus lib. 2. de gratia cap. 10. Unde ex prædicto testimonio declaratur argumentum efficax ad gratuitam Dei prædestinationem suadendam. Nam sensus spiritualis unius loci Scripturæ probat rem esse de fide, quando in alio loco ejusdem Scripturæ declaratur sensum illum spirituale & mysticum, fuisse intentam à Spiritu sancto: Sicut verbi gratia illud Exodi 12. *Os non comminuetis ex eo,* licet in sensu literali intelligatur de Agno Paschali, Joan. r. 19. declaratur illud in sensu spirituali impletum fuisse in Christo, qui per Agnum Paschalem designatus est.

Secundo respondent alii cum Valentia: Apostolum in hoc solum excludere opera facta ex viribus naturæ, non verò opera gratiæ: vel solum excludere opera facta, sed non prævisa.

Sed contra: Si Paulus solum excluderet opera facta ex viribus naturæ: & non opera gratiæ prævisa, electio non fieret ex vocante & misericordie Deo, nec secundum propositum Dei, sed ex operibus, & secundum propositum hominum. Item facilis esset solutio hujus quæstionis, quare Deus elegerit Jacob & non Elai? statim enim diceretur, hoc idem esse, quia in æternitate prævidit opera Jacob facta in gratia, & non opera Elai; & ita non oportuisset Paulum exclamare, & dicere hanc quæstionem esse investigabilem, & reducendam ad solam voluntatem & misericordiam Dei, nam posset facile reduci ad differentiam operum. Unde Divus Augustinus variis in locis rejicit utramque hanc responsionem. Nam Epistola 105. ad Sixtum, exponens hunc locum Apostoli, irridet secundam solutionem. *Quis (inquit) istum acutissimum sensum desuisit? apostolo non videtur hoc quippe ille non vidit, quando sibi velut obversantia obiecta quæstione, non id potius tam breve, tam apertum, tam sicut isti (scilicet Pelagiani) putant, verum ab solutum que respicit. Hic erat locus dicendi quod isti sentiunt: non autem hoc dicit Apostolus. Et libro primo contra duas Epistolas Pelagianorum capite septimo sic ait: Propter quod profecto desipit, qui dicente veritate, non ex operibus, sed ex vocante dicitur esse, vos dicitur ex futuris operibus.*

Tom. 11.

bus qua Deus illum facturum esse præciebat, Jacob fuisse electum, atque ita contradicitur Apostolo dicenti non ex operibus: quasi non posset dicere, non ex presentibus sed ex futuris operibus.

Primam autem responsionem tangit & impugnat in Enchiridio cap. 98. ubi sic ait circa prædictum locum Apostoli: *Qua in re si futura opera, vel bona huius, vel mala illius, qua Deus utique præciebat, vellet intelligi: nequaquam diceret non ex operibus, sed diceret ex futuris operibus, eoque modo istam solveret quæstionem, imò nullam, quam solve opus esset, faceret quæstionem. Ubi apparet quod sanctus Augustinus excludit quæcunque bona opera, si ve naturæ, si ve gratiæ, si ve existentia, si ve prævisa ut futura ante efficacem electionem prædestinatorum ad gloriam,*

§. V.

Mens Augustini aperitur.

Quamvis ex dictis paragrapho præcedenti non obscure colligatur veritatem quam profitemur, esse de mente Augustini, & oppositum sentientes toto ostio ab ejus principiis aberrare; quia tamen hujus sancti Doctoris sententia, in materia de gratia & prædestinatione, tanti ponderis est & momenti, ut Hormidas Papa in Epistola ad Possessorem Episcopum, & Joannes II. in Epistola ad Aviennum Senatorem, remittant Catholicos ad libros Augustini, ut ibidem videre possint, quid hac in re Romana alleveret Ecclesia; & Suarez Prologom. 6. de gratia capite sexto dicat: *Quidquid in hac materia Augustinus ut certum affirmat, & ad dogmata fidei pertinens, à quolibet sapiente & erudito Theologo, tenendum ac defendendum esse: idem hujus S. Doctoris mentem & doctrinam, oportet hic operosius inquirere, & diligentius investigare.*

In primis ergo sententiam quæ docet electionem prædestinatorum ad gloriam, esse purè gratuitam, & à prævisione meritum independentem, veram & germanam Augustini doctrinam esse, tenent graves Scriptores: Baronius ad annum 409. Sixtus Senensis libro sexto Bibliothec. annot. 252. Cordub libro primo, quæstione 9. Pererius romo 6. disp. selectarum in S. Scripturam disp. 13. Bellarminus, & alii, imò ipse Catharinus, aliique ex Adversariis, dum electionem ad gloriam fieri ex prævisis meritis alleverant, se ab Augustino hac in parte discedere, ingenuè profitentur.

Deinde Augustinum in casu sententia aperte colligitur ex Epistolis Prosperi Aquitani & Hilarii Arelatenfis ad eundem. Nam Prosper in initio Epistolæ proponit quæstionem de electione gratuita ad gratiam independentem à meritis prævisis, & tandem in fine Epistolæ proponit aliam quæstionem, nimirum de gratuita electione ad gloriam per modum intentionis, referens quòd Massilienses dicerent novam esse illam Augustini sententiam, & Patres Augustino antiquiores docuisse electionem ad gloriam non esse omnino gratuitam, sed post prævisa merita & opera facta ex gratia. Augustinus autem non negat hanc esse suam sententiam, & in libris de prædestinatione Sanctorum & de bono perseverantiæ, in quibus respondet Epistolis Prosperi & Hilarii, non conqueritur de Massiliensibus quòd sententiam alienam sibi imposuissent, sed illam tanquam suam diligentissimè explicat, &

C 3

plu.

pluribus Sacrae Scripturae testimoniis confirmat. Hilarius verò refert inter alia, quòd Massilienses de Augustino conquererentur tanquam dividente homines in duas classes, electorum scilicet & rejectorum, ante prævisa opera, eosque ex voluntate Dei ita distinguente, ut non esset transitus ab una classe ad aliam. Unde molestè ferebant quòd illa verba Apostoli, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, intelligeret Augustinus de solis præ destinatis, per distributionem accommodam. At Augustinus huic querelæ non cessit, & in eadem explicatione verborum Apostoli persistit: Ergo constat Augustinum docuisse voluntatem efficacem Dei circa gloriam salvandorum, antecedenter ad præscientiam operum. Unde Valquez prima parte disputatione nonagesima prima, capite tertio, numero decimo tertio hæc scribit: *Orosius & Recentiores qui ipsum sequuntur, existimant se re ipsa Augustino adversari, quòd ille dixerit prædestinationem ante merita prævisa factam fuisse. Quam quidem Augustini sententiam, severam & difficilem admodum esse arbitrantur; & sententia Græcorum, Gallorum, & Massiliensium, asserentium prædestinationem ex meritis fieri se consentire putant.*

16 Confirmatur primò; D. Prosper & S. Hilarius in eisdem Epistolis testantur ex Augustini doctrina plurimos in Gallia viros gravissimos & doctissimos, atque in Episcopali dignitate constitutos, fuisse turbatos, & existimasse ex illa sequi fatalem quandam necessitatem, homines induci in desperationem, bonorum operum sollicitudinem tolli, & hanc sententiam lapsis curam resurgendi adimere, & sanctis occasionem temporis afferre; quæ etiam absurda & inconvenientia nobis objiciunt Adversarii. Sed hæc nullus, quantumvis bardus & stupidus, suspicari potest sequi ex sententia, quæ docet prædestinationem nisi præscientiæ futuri consensus voluntatis, & prævisionem meritum seu bonorum operum supponere: Ergo manifestum est, Augustinum in ea non fuisse sententiam, sed docuisse prædestinationem purè gratuitam, & præscientiam meritum antecedentem.

17 Confirmatur amplius; Sententia Augustini in materia de gratia & de prædestinatione erat omninò diversa, & totaliter opposita doctrinæ Faustii Regiensis, Galliarum Episcopi, & Semi-pelagianorum Antesignani. Nam, ut testatur Sixtus Senensis loco supra citato, Faustus duos edidit libros de gratia & humanæ mentis arbitrio, in quibus, suppresso Augustini nomine, ejus opinionem inlestat, illumque S. Doctorem, & acerrimum divinæ gratiæ vindicem, tanquam Manichæum & Gentilitiæ superstitionis reum traducit & calumniatur: Sed Faustus in præfatis libris, prædestinationem supponentem prævisionem futuri consensus, & præscientiam meritum, apertissimè docet; & alteram quæ meritum præscientiam anteverit, tanquam Gentilitiæ superstitionis impietatem detestatur: Ergo sententia quæ gratiam Dei prædestinationem profertur, tanquam legitimus Augustini factus habenda est. Major, & Consequentia patent. Minor etiam apertè colligitur ex Faustio libro secundo de libero arbitrio capite secundo, ubi ait: *Præscientiam & prædestinationem Dei malè intelligunt, asserentes quòd inde humanorum actuum causa nascatur.* Et capite tertio & sequentibus sæpè repetit & inculcat tanquam præcipuum suæ doctrinæ fundamentum, *Nisi præscientia exploraverit, prædestinatio nihil decernit.* Ac tandem capite sexto

A sententiam Augustini, tanquam Gentilitiæ impietatem detestatur exponens eum hæc verba Apostoli: *Non ex operibus, sed ex vocante dictum est, Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Sic ait: *Hæc verba hoc vult intelligi Gentilitiæ superstitionis impietas, quòd Deus absque ullo inter bonum & malum moderatoris examine, non ordine regentis, sed iure dominantis, illum affectu dignum reddat, hunc odio: illum recipiat suavitè, hunc excludat imperio.* Quare Baronius loco supra citato, postquam ostendit libros Faustii de gratia & libero arbitrio fuisse ab Hormisda Papa, & ab universalis Ecclesiæ damnatos tanquam hæreticos, & Pelagianam doctrinam continentes, sic concludit numero trigésimo secundo. *Cum igitur Faustii sententia, ab Ecclesia Catholica fuerit contradictum, videant quanto periculo quidam ex Recentioribus, dum in Sacerdotes insurgunt, ut eos confitent, à sancti Augustini sententia de prædestinatione recedant: cum aliquin arma non desint quibus hæretici propugentur.*

Denique Augustinum fuisse gratiæ prædestinationis propugnatorem acerrimum, ex pluribus ejus testimoniis apertè colligitur. Nam sanctus Doctor libro de corrept. & gratia capite sexto explicans illud Joannis Diaboli: *Nonne ego vos duodecim elegi, & unus ex vobis Diabolus est, sic ait: Illos debemus intelligere electos per misericordiam, illum per judicium: illos ergo elegit ad obtinendum regnum suum, istum ad effundendum sanguinem suum.* Cui Augustinum loqui de electione efficaci, constat ex eo quòd loquatur de electione non communi cæteris Apostolis & Judæ: inefficax autem electio omnibus communis est. Quòd autem de electione ad gloriam loquatur, constat ex illius verbis, *Ad obtinendum regnum suum*: Sed Augustinus docet hanc electionem esse ex misericordia: Ergo merita prævisa præcedit, nec ab illa movetur, aliàs esset ex justitia, & non ex misericordia.

Præterea idem Augustinus de gratia & libero arbitrio capite nono exponens hæc verba Apostoli, *Gratia Dei vita æterna*: ponit quòd cum possit dicere *Apostolus, & rectè dicere, stipendium justitiæ vita æterna*, maluit dicere, *gratia autem Dei vita æterna*, ut hinc intelligeremus, non pro meritis nostris Deum nos ad æternam vitam, sed pro sua miseratione perducere. Quod verificari non potest de perductione seu adfectione vitæ æternæ in executione, quia hæc in executione stipendium justitiæ est, & dicere quòd datur sine meritis esset error: Ergo loquitur de illa in intentione, & de ipsa electione prædestinatorum ad gloriam, quæ est purè gratuita, quamvis ipsa gloria in executione per merita sit acquirenda. Sicut quando Rex ex thesauris suis depromit munera danda athletic fortiter & generosè pugnantibus, illa exhibitio mera liberalitas est ex parte Regis, instituentis certamen, licèt ex parte athleticarum, præmium per meritum & laborem sit acquirendum.

E Denique idem sanctus Doctor gratiam prædestinationem clarissimè docet in libro Soliloquiorum animæ ad Deum capite 28. quòd est de profunda prædestinatione & præscientia Dei. Nam ibidem numero 2. alloquens Deum sic ait: *Mundas autem de nobis plus hominum actibus quibus tibi complacuit habitare, quos ab inaccessibilibus profundis secretis judiciorum incomprehensibilium sapientia tua, semper justorum, licèt occultorum, sine eorum meritis prædestinasti ante mundum.*

vocasti de mundo, iustificasti in mundo, & magnificas eos post mundum. Non omnibus autem hoc facis, quod admittunt tales omnes sapientes terra.

Respondent Vasquez & alii Recantiores:

Angustinum prædicis locis loqui de electione ad gloriam in semine, scilicet de electione ad gratiam, quæ est semen gloriæ, de qua verum est dicere, illam esse purè gratuitam, & ex divina misericordia, ac merita prævisa antevertere.

Sed contra primò: Augustinus in primo testimonio loquitur de electione discernente cæcos Apostolos à Juda & reprobis: At electio ad gloriam in semine, non sic dicitur, cum Judas electus fuerit ad gratiam, quæ est semen gloriæ, & consequenter ad gloriam in semine: Ergo non loquitur de electione ad gloriam in semine, sed de efficaci electione ad gloriam in semine.

Secundò, Augustinus præfato loco dicit *Apostolos dicit esse ad regnandum cum Christo*: Sed regnare cum Christo, est proprium gloriæ, & non gratiæ hujus viæ, alioquin reprobis quæ est in gratia, posset dici regnare cum Christo, quod est absurdum: Ergo idem quod prius.

Tertiò, Augustinus dicit *Apostolos electos fuisse ad regnandum cum Christo, non quomodo electus est Israel*: Si autem de sola electione ad gratiam ageretur, non solam non diceret *ad regnandum cum Christo*, ut jam expendimus, sed neque excluderet Judam, cum ille ad gratiam fuerit electus, sicut & alii: Ergo, &c.

Quartò, Augustinus in secundo testimonio loquitur de vita æterna quæ nobis reddetur in finem: Sed hæc non est nisi gloria in seipsa, non ut contineat virtualiter & terminaliter in gratia hujus viæ, nam ista etiam nunc habetur: Ergo Augustinus non loquitur de gloria in semine.

Quintò, Idem S. Doctor ibidem ait: *Cum Apostolus post vitam æternam appellare stipendium justitiam, maluit illam gratiam appellare*. At hoc non potest verificari de gratia, sed solum de gloria: nam gratia cum detur merè gratis, & ex nullis præcedentibus meritis, stipendium justitiæ appellari non potest: Ergo Augustinus ibi non loquitur de electione ad gratiam, sed ad gloriam.

Deniq; idem S. Doctor in tertio testimonio ex libro Soliloquiorum desumpto, loquitur de illis quos Deus iustificat in hoc mundo, & magnificat post hunc mundum, ut constat ex verbis supra relatis: Sed illi sunt prædestinati ad gloriam, ut patet: Ergo loquitur de electione prædestinatorum ad gloriam.

Secundò respondent alii: Augustinum loqui de electione ad gratiam ut perseverantem finaliter, quæ non est communis prædestinatis & reprobis, sed propria prædestinatis.

Sed hæc etiam solutio non satisfacit: Primò quia si quæ inconvenientia ex efficaci electione ad gloriam sequuntur, eadem inferuntur ex efficaci electione ad perseverandum finaliter ante merita prævisa: Ergo ista concessa, concedi etiam debet electio efficax ad gloriam, merita prævisa anteverrens.

Secundò, Gratia ut finaliter perseverans, est medium efficax in ordine ad gloriam: Sed, ut constabit ex dicendis §. sequenti, efficax electio mediè efficacis ad finem, efficacem finis intentionem supponit: Ergo &c.

Tertiò, Perseverantia in executione non ponitur in adultis, nisi dependentèr à propriis a-

ctibus, & tamen juxta hanc solutionem, electio ad illam, bona opera prædestinati præcedit: Ergo etiam electio ad gloriam, non obstante quòd in executione conferatur adultis dependentèr à meritis, antecederet illorum prævisionem.

Denique respondent alii cum Lessio: Electio nem ad gloriam appellari ab Augustino gratuitam, & ex misericordia, per exclusionem præcedentium operum naturalium, non per exclusionem præcedentium meritum gratiæ: quia, inquit, intentum D. Augustini locis supra citatis, erat impugnare Massilienses, qui ponebant prædestinationem post prævisa merita quæ erant ex conatu naturæ, & non ex auxilio gratiæ.

Sed hæc etiam solutio est insufficientis, & rejicitur primò: Quia Augustinus locis citatis, non solum docet electionem prædestinatorum ad gloriam esse ex misericordia, quia non est ex meritis, sed etiam quia est meritum causa: quod egregiè declarat D. Prosper 2. de vocati Gentium capite trigésimo quinto dicens: *Deus hu quos elegit sine meritis, dat unde ornantur ex meritis*: Ergo Augustinus intendit electionem prædestinatorum ad gloriam, esse purè gratuitam, & non solum non esse ex meritis naturæ, sed neque etiam ex meritis gratiæ.

Secundò, Plures ex Massiliensibus contra quos agebat Augustinus, asseriebant electionem ad gloriam esse ex prævisis meritis gratiæ, ut constat ex Prospero Epistolâ ad Augustinum, ubi sic habet: *Hæc ipsorum [scilicet Massiliensium] definitio atque professio est, omnem quidem hominem Adamo peccante peccasse, & neminem propter opera sua, sed per Dei gratiam regeneratione salvari. Qui autem credituri sunt, quive in ea fide qua per Dei gratiam sit servanda mansuri, præfuisse ante mundi constitutionem Deum, & eos prædestinasse in regnum suum, quos gratis vocatos, dignos futura electioe, & de hæc vita sine bono discessuros esse præviderit*: Ergo non omnes Semipelagianipro causa electionis ad gloriam opera naturæ constituebant: sed aliqui opera prævisa ex gratia, ac proinde Augustinus contra illos disputans utrumque impugnat.

Adde quòd sancti Patres, ut confutent errores hæreticorum, alia solent addere ad complementum doctrinæ, ut magis consentaneâ suis principis. Et ita sanctus Augustinus, dum probat contra aliquos Semipelagianos, electionem ad gloriam non esse ex operibus naturæ, simul ostendit illam esse omnino gratuitam, & à quorumcunque meritum prævisione independentem.

Adde etiam, quòd idem sanctus Doctor locis infra referendis docet hanc quæstionem: cur Deus unum eligat ad gloriam, non verò alium, esse inscrutabilem, & reducendam cum Apostolo ad solam voluntatem divinam: quod esset falsum, si à gratuita prædestinatione non excluderet merita gratiæ, sed solum merita naturæ: nam posset facilè reddi ratio hujus quæstionis, & hæc diversitas reduci ad differentiam operum quæ fiunt ex auxilio gratiæ, ut constat ex supra dictis.

* * *

Quid de D. Thomâ?

Ratio fundamentalis nostræ conclusionis exponitur.

24 **A**ugustini vestigia secutus est fidelissimus ejus Discipulus D. Thomas, & gratuitam prædestinatorum electionem ad gloriam ita expresse docuit, ut de ejus mente dubitare, sit in media veluti luce excurrere. Nam S. Doctor hic art. 5. ad 3. ait: *Quare hos elegit ad gloriam, & illos reprobavit, non habet rationem nisi divinam voluntatem: quod falsum esset, si electio prædestinatorum ad gloriam supponeret præscientiam meritōrū.* Et articulo præcedenti docet electionem prædestinati ad gloriam, non oriri in Deo ex bonitate prædestinati, sed causare in illo necessariam bonitatem ad gloriæ consecutionem. At bonitas necessaria ad illius consecutionem sunt merita: Ergo secundum D. Thomam, illa non supponuntur ad electionem ad gloriam, sed causantur originaliter per illam. Item quæst. 6. de verit. art. 2. sic habet: *Quod Deus velit alicui dare gratiam & gloriam, hoc ex mera liberalitate procedit.* Et art. 6. *Præscientia (inquit) meritorum vel propriorum vel aliorum, non est causa prædestinationis.* Et in cap. 9. Epist. ad Roman. lect. 3. *Non potest esse quod merita consequentia gratiam sint ratio miserendi aut prædestinandi, sed sola Dei voluntas secundum quam misericorditer aliquos liberat.* Denique super cap. 1. Epist. ad Ephes. exponens hæc verba Apostoli: *In quo etiam nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum ejus qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sue,* hæc scribit: *Ponit Apostolus voluntariam Dei prædestinationem, cuius quidem prædestinationis ratio non sunt merita nostra, sed mera Dei voluntas: propter quod subdit secundum propositum eius.* Et certè, si Rex in edictis, legibus, & ordinationibus suis, pro ratione suam profert voluntatem, hæcque in literis, ac diplomatibus regis, communiter inscribitur clausula, *Car vel est nostre bon plaisir.* Multo magis Deus, Rex regum, & supremus omnium dominus, suum unum beneplacitum, suæque voluntatis æquitatem, pro ratione unica suorum omnium operum habere, & palam profiteri poterit.

25 Dices, D. Thomas 3. p. qu. 1. art. 3. ad 4. ait: *Prædestinatio supponit præscientiam futurorum:* Ergo ex D. Thomâ illa non est purè gratuita, sed dependens à prævisione meritorum.

Sed nego Consequentiam, nam D. Thomas ibi loquitur de prædestinatione Christi, quam docet supponere præscientiam futurorum: id est peccati originalis, & peccatorum actualium, quæ in illo ut in radice continentur, & ab illa dependere in genere causæ materialis. Unde acutè ibidem observat Cajetanus, futura esse in duplici differentia: quædam enim constituuntur per ipsam prædestinationem, & sunt effectus illius, & horum præscientia non præsupponitur ad prædestinationem. Alia verò sunt futura, quæ non constituuntur per ipsam prædestinationem, sed ad eam præsupponuntur tanquam subjectum, sicut natura præsupponitur ad ordinem gratiæ, eo quod gratia perficiat naturam & subiectetur in illa; & hoc modo præscientia peccati originalis futuri præsupponitur in Deo ad prædestinationem Christi tanquam morbus naturæ, ad quem sanandum celestis medicus venit.

Ratio fundamentalis nostræ conclusionis sumitur ex D. Thomâ locis citatis, & potest breviter sic proponi. Qui ordinatè vult, prius vult finem, quam media ad finem: Sed Deus ordinatè vult: Ergo prius vult finem quam media ad illum: At qui gloria est finis, & merita sunt media ad illam conducentia: Ergo prius vult gloriam quam merita, & consequenter electio ad gloriam non potest esse ex prævisione meritorum. Fundatur hæc ratio in hoc principio quod 3. Ethic. cap. 8. & alibi sæpissimè tradit Aristoteles: *videlicet: Finem prius esse volutum ob agere, quam media ad illum.* Ex quo bene inferitur, quod Deus prius in signo rationis voluit electio bonum vitæ æternæ, nullis præsuppositis meritis, & postmodum determinavit media, scilicet merita, per quæ ad vitam æternam pervenient.

Mirum esse quantum hoc argumentum torquet Adversarios: unde ut ab illo se expediant in omne latus se vertunt. In primis occurrit Molina dicens Majorem argumenti solum verum esse in his qui distinctis actibus volunt finem & media: non autem in Deo, qui unico simplicissimo acta utrumque attingit.

Sed hæc solutio communiter rejicitur: quia licet Theologi non admittant inter actus divini intellectus aut voluntatis aliquam prioritatem realem, admittunt tamen prioritatem, sicut & distinctionem virtuales, aut rationis rationalia ad quæ terminantur. Sic scientia simpliciter intelligens prius in Deo concipitur, quam scientia visionis: quia prius concipiuntur res sub hæc possibilitatis, quam existentia vel futuritatis. Sic prædestinatio Christi dicitur esse prior prædestinatione Angelorum & hominum, quia reliqui electi sunt in ipso, ut dicitur ad Ephes. Cum ergo finis sit ratio volendi & eligendi media, & ipsa media sint volita propter finem, negari non potest in Deo prioritas quædam virtualis, & secundum rationem cum fundamento in re, inter intentionem finis & electionem meritorum.

Secundò responderet Vasquez, Majorem esse veram respectu illius qui sibi vult & intendit finem, non autem in eo qui vult finem alterius: de cum Deus non sibi, sed nobis velit gloriam, non sequitur illam esse volitam & intentam a Deo, antedecenter ad prævisionem meritorum.

Sed hæc etiam responsio minime infringit rationem D. Thomæ: quod enim finis intenditur sibi vel alteri, parum refert, dum modo sit ratio volendi & appetendi media ad ejus consecutionem necessaria: unde cum gloria prædestinatis volita, habeat rationem finis, & consequenter sit ratio illis volendi gratiam & merita, & omnia alia media ex divina dispensatione ad ejus consecutionem necessaria, illa prius debent esse volita & intenta a Deo, quam merita.

Confirmatur: Sive enim quis intendat sibi finem, vel alteri, semper electio mediorum debet regulari à prudentia: Sed non potest perfectè regulari à prudentia, nisi ex expressa & formali intentione.

Intentione finis; quia recta ordinatio prudentiæ causatur ex recta intentione finis, sicut notitia conclusionum ex notitia principiorum: Ergo quamvis gloria sit finis à nobis obiectus, debet tamen prius esse volita & intenta à Deo, quam merita, quæ sunt media ad illam conducentia.

Confirmatur amplius: Non alia de causa desiderans finem sibi, debet prius efficaciter illum intendere, quam ad electionem efficacem procedere, nisi quia habet in potestate sua finem obiectum, & media: At Deus non solum gloriam habet in sua potestate, sed etiam merita & bona opera, quæ sunt media ad illam conducentia. & omnia quæ nostræ subjacent potestati: aliàs scilicet est quod Augustinus multoties asserit, præcipue in Enchiridio cap. 97. & de corrept. & punit. cap. 14. Deum scilicet, magis habere in sua potestate merita, debet prius intendere gloriam, quamvis illa sit finis à nobis obiectus. Addo, quòd licet Deus non intendat beatitudinem, ut sibi acquirendam, eam tamen intendit, ut à se communicandam hominibus: Ergo non minus debet eligere media ex efficaci intentione illius, quam si eam sibi acquirendam intendere.

Ex his confutata manet responsio aliorum, qui dicunt, quòd quando finis intenditur ut præmium & ut corona (ut contingit in proposito) non est necesse quòd sit volitus efficaciter ante media quæ conducunt ad ejus assecutionem, id est ante merita. Nam finis, siue habeat rationem præmii & coronæ, siue non, debet semper esse ratio volendi media, cum tota bonitas mediorum sumatur à bonitate finis: Ergo semper est prius volitus & intentus.

Addo, quòd ut gloria per modum præmii & coronæ intendatur, satis est ut efficaciter intendat illam per merita in ordine executionis ponenda, nec requiritur quòd talis intentio à meritis tanquam à causa motiva dependeat: ut supra iniquavimus, & latius expendemus in solutione argumentorum.

Tertio respondent alii cum Vasque, hoc argumentum solum probare voluntatem quandam efficacem dandi gloriam, præcedere in Deo voluntatem dandi merita, quæ sunt media ad illam conducentia. Sicut enim Pater v. g. ex simplici & inefficaci voluntate quæ vult filium suum Doctorem vel Episcopum fieri, movetur ut ei præbeat studiorum subsidia; ita etiam (inquit Vasquez) Deus ex inefficaci intentione & voluntate antecedente, quæ vult omnibus dare gloriam, moveri potest ad electionem mediorum. Cui responsioni valde affinis est solutio Lessii asserētis quòd ante merita prævisa, est volita à Deo beatitudo in communi, non tamen in particulari, & ut applicata huic singulari, v. g. Petro.

Verum neque his solutionibus argumentum soluitur, nam contra primam sic insurgo primò. Electio mediorum debet proportionari intentioni finis: Ergo efficax electio mediæ efficacis ad finem, efficacem finis intentionem supponere debet, ut debita proportio salvetur. Ille enim esset plane imprudens, vel stultus, qui non intenderet efficaciter aliquem finem, & tamen eligeret media efficaciter ad illum conducentia.

Secundò, Non minus electio supponit intentionem, quam executio electionem: At realis & efficax finis executio per media, necessariò supponit efficacem electionem: Ergo & efficax ele-

ctio necessariò supponit efficacem intentionem.

Tertio, Non minus pendet electio ab intentione, quam assensus conclusionis ab assensu præmissarum: At assensus certus & evidens conclusionis, præsupponit certitudinem & evidentiam in assensu præmissarum: Ergo efficacia electionis necessariò supponit efficaciam intentionis.

Quartò, Ex inefficaci finis intentione, non nisi à casu potest ad efficacem procedi electionem: At iste procedendi modus divinæ voluntati repugnat: Ergo in illo efficacia electionis mediorum, efficaciam intentionis supponit. Minor patet, Major probatur. Intentio inefficax finis est conjungibilis cum negatione assecutionis finis: Ergo ex vi illius, non per se, sed per accidens, & consequenter à casu, potest obtineri finis; ac proinde non nisi à casu, potest ex illa ad efficacem electionem procedi.

Denique exemplum quo se regit Vasquez, in nullo servat paritatem: pater enim filio Episcopatum desiderans, non habet illum in potestate sua, neque exhibet media efficacia ad ejus assecutionem, & sic non mirum quòd illa mediorum dispositio ex efficaci voluntatis sine nõ oriatur, Deus autem prædestinans homines ad gloriam, & finem acquirendum, & media ad illum efficaciter conducentia, habet in sua potestate, ut supra dicebamus: Ergo repugnat ut ex inefficaci intentione salvandi homines, moveatur ad electionem efficacem mediorum.

Ex quibus facile impugnari potest solutio Lessii. Nam volitio gloriæ solum in communi, & nulli in particulari applicata, non potest esse efficax, sed tantum simplex complacentia & amor illius; cum beatitudo in communi, & ut abstrahit à circumstantiis, & à personis in particulari, non possit poni in actu, nec sub hac ratione ab aliquo assequibilis sit. Ergo si electio efficax mediorum supponat intentionem efficacem finis & non solum simplicem complacentiam & amorem illius, ut jam ostendimus contra Vasquem, manifestum est, ante merita prævisa supponi in Deo intentionem beatitudinis in particulari, & ut applicatam huic singulari, & non solum volitionem beatitudinis in communi, & abstrahentem à circumstantiis & personis in particulari.

Confirmatur primò: Cognitio antecedens electionem prædestinatorum ad gloriam, eamque dirigens, est de hominibus & mediis in particulari: Ergo & ipsa electio: illi enim actus sibi mutuo correspondent.

Confirmatur secundo: Eligere aliquid in communi, & postea in particulari, dicit imperfectionem, utpote processum ab imperfecto ad perfectum: Ergo repugnat quòd Deus prius velit gloriam hominibus in communi, & postea in particulari. Maxime quia voluntas consequens & efficax, qualis est electio ad gloriam, non fertur in res in communi, sed in particulari, & cum omnibus circumstantiis.

Confirmatur tertio: Esto sit possibilis electio efficax ad gloriam absolute, & non ut applicata isti præ alio, procedere tamen ex electione ad illam ut particulariter applicatam, est congruentior operandi modus: Ergo semel probato debere efficacem electionem ad gloriam, præcedere electionem mediorum, non debet esse ad illam in confuso, sed ad illam ut istis applicatam præ aliis. Unde

Respondet quartò idem Lessius, quòd omnis ordinate appetens, prius intendit finem quam

D me-

in Bibli

media ad illud conducentia, si media non solum efficacia sunt, sed etiam formaliter ut talia eligantur electione efficaci; secus autem si quamvis media sint efficacia, non tamen ut efficacia formaliter amentur, qualiter in presenti docet contingere.

41 Sed hæc responsio in primis destruit decretum prædestinationis, de cuius intrinseca ratione est, quod sit preparatio mediolorum efficacium & beneficiorum Dei quibus certissimè liberantur quicumque liberantur, ut ex definitione Augustini supra tradita constat.

Deinde electio solum efficax respectu auxiliorum gratiæ quoad suam entitatem, communis est prædestinatis & reprobis: cum in sententia Lessii & aliorum Recentiorum, ipsis etiam reprobis conferantur auxilia gratiæ entitative efficacia; illi enim docent, auxilium efficax entitative non distingui à sufficienti: At electio discernens prædestinatos à reprobis, nequit illis esse communis: Ergo debet esse efficax, non solum respectu entitatis auxiliorum, sed etiam respectu efficaciarum & connexionis quam habent cum gloria.

Tertiò hæc responsio Lessii Deo affingit cecitatem vel imprudentiam. Quæro enim, an quando Deus intendit efficaciter dare gloriam electis, in illo priori intentionis cognoscat efficaciam mediolorum quæ ad illam conducent, vel non? Si non cognoscat, caret scientiâ; si verò ea cognoscat & non eligit, caret prudentiâ: quomodo enim prudenter procedit, qui intendens affectionem alicuius finis qui unice dependet ex efficacia mediolorum, eligit media quæ quidem cognoscat esse efficacia, & tamen non vult ea ut efficacia; sic enim manifestè exponitur casui & fortunæ, ac frustrationi finis quem intendit.

42 Mitto solutionem quorundam Modernorum qui dicunt efficacem intentionem gloriæ, & meritæ, se invicem præcedere in diverso genere causæ. Nam intentio gloriæ præcedit electionem mediolorum seu meritæ, in genere causæ finalis, & media ipsa, seu meritæ, præcedunt intentionem gloriæ, seu electionem prædestinatorum ad gloriam, in genere causæ materialis & dispositivæ. Sicut in sententia Thomistarum, in reprobatione voluntas puniendi, & manifestandi suam justitiam, est prior in Deo in genere causæ finalis, quam peccata, & eorum permissio, posterior verò in genere causæ materialis & occasionalis. Hanc inquam responsionem prætermitto, quia illa punctum difficultatis non attingit; prioritas enim in genere causæ materialis & dispositivæ, non est prioritas motivi & causæ finalis, de qua solum agimus in presenti, nec pertinet ad ordinem intentionis, sed executionis: Ergo quamvis daretur quod meritæ prævisæ in genere causæ materialis & dispositivæ electionem ad gloriam præcederent, propterea tamen non essent priora electione ad gloriam, in ordine intentionis, & in ratione motivi, & veluti rationis finalis; sed solum in ordine executionis seu affectionis, quatenus qualificant ipsam personam, & reddunt subiectum dignum & idoneum ut illi detur gloria, quod nullus Catholicorum negat. Et in hoc sensu loquitur S. Thomas hic art. 5. in corp. ubi ait: *Nihil prohibet quod aliquis effectus sit ratio & causa alterius: posterior quidem prioris, secundum rationem causæ meritoria, quæ reducitur ad dispositionem materialem; sicut si dicamus quod Deus præordinavit se daturum alicui gloriam ex merito. His enim verbis*

A solum intendit declarare quod meritæ præcedunt gloriam in genere causæ dispositivæ & materialis, quatenus reddunt hominem idoneum ad hoc ut illi in executione detur gloria ex meritæ; quia sic præordinavit Deus ut ex meritæ detur gloria, non tamen vult quod meritæ se habeant ut motivum propter quod Deus elegit nos ad gloriam; sed potius talem electionem in gratiam Dei voluntatem reducit, ut constet ex locis supra relatis.

§. VIII.

Aliis argumentis eadem veritas suadetur.

B PRÆter rationem jam expositam, quæ propria est fundamentalis, alia probabiles adduci possunt ad gratuitam Dei prædestinationem suadendam.

Prima est ex intentione Dei, & adducitur à D. Thoma quæ sit. 6. de verit. art. 2. his verbis: *Finis divine voluntatis est ipsa Dei bonitas, quæ non dependet ab aliquo alio: unde ad hoc quid habeatur à Deo, nullo alio indiget; & ideo voluntas eius non induitur primò ad aliquid faciendum per modum debiti, sed liberaliter tantum, in quantum est bonitas autem in opere manifesta. Ubique autem occurrit aliquid finis quo aliud à Deo volitum esse potest, hoc non procedit à eo secundum rationem alicuius debiti, sed secundum meram liberalitatem: perfectio autem gratiæ & gloriæ sunt huiusmodi bonæ quod sine eis natura esse potest, excedunt enim naturalis virtutis limites; unde quod Deus velit alicui dare gratiam & gloriam, hæc ex mera liberalitate procedit. In his autem quæ ex liberalitate procedunt, tantum causa volendi est ipsa imperabundans affectio volentis ad finem, in quo attenditur perfectio bonitatis: unde causa prædestinationis nihil aliud est quam bonitas ipsius Dei.*

Secunda ratio sumitur ex discrimine voluntatis divine à nostra. Nam ut alibi pro more libro, discurrens idem Angelicus Doctor hic articulo quarto, & supra quæstione vigesima articulo quarto hoc discrimen est inter voluntatem Dei & nostram, eiusque amorem & nostrum; quod voluntas nostra (inquit) non sit causa bonitatis reorum, sed ab ea moveatur, sicut ab objecto; sed amor Dei est fundens & creans bonitatem in rebus. Unde amor Dei erga homines, quo vult illis gratiam & gloriam, est purè gratuitus, nullam sui causam habet qui prima omnium bonorum est causa, illa nullis hominum prævisis allicitur meritæ, quæ totum in illis bonum prævenit & infundit, & omnia eorum meritæ causat & donat. Ille (inquit) Dionysius *sua procurator & motor est. Vel ut loquitur Bernardus sermone 70. in Cantica: procedit benignior, rependitur iustior, expectatur iustior. Eandem rationem tangit Chrysostomus homil. 7. in Epist. ad Timoth. his verbis: *In parta Dei bonitas radix est & ratio amandi homines omni electione indignos; est enim tantum divina bonitas, ut ipsa sola sufficiat ad rationem & causam amandi, non expectat nec requiritur causa ex parte eorum qui amantur. Electio ergo hominum tam ad gloriam quam ad gratiam, est purè gratuita, & ex bonitate & misericordia Dei, non verò ex merito eorum & bonorum operum præscientia originem ducens: unde Osæ 2. dicitur, *Desponsabo te in misericordiationibus. Apud homines uxor viro dotem affert: Deus autem nos desponsat in misericordiationibus; nullam præcedente meritæ vel innate bonitatis dote, sed solâ misericordiâ; Juxta illud***

Jerem. 31. In charitate perpetua dilexi te, idem ad-
traxi te miserans.

Tercia ratio petitur ex altitudine & incom-
prehensibilitate mysterii prædestinatiōnis, quæ
colligitur ex Adversariorum sententia. Si enim ec-
lectio prædestinatorum ad gloriam fieret ex
lectio prædestinatorum ad gloriam fieret ex
gravius eorum meritis, posset de facili assignari
ratio cur iste assumatur, & alter relinquatur;
posset siquidem dici, quod ille prævideretur bene
operaturus, alter verò male operaturus: Sed hoc
est contra altitudinem hujus mysterii, de quo
Apostolus ait ad Rom. 11. O altitudo divinarum
scientiarum & scientie Dei: quam incomprehensibilia
sunt iustitiae eius! &c. Est etiam contra Augusti-
ni de prædestin. Sanct. cap. 7. Ex duobus (inquit)
alio quodam impio, cur hic assumatur, & alius re-
linquatur? iudicia Dei incomprehensibilia! Et Epist.
11. explicans significationem ligni crucis, ad
profundum reducit occultam rationem, cur u-
nus eligatur, non verò alter. Videndus est etiam
S. Thomas 3, contra Gentes cap. 16. ubi docet
quod non est ratio inquirenda quare Deus hos
elegerit & convertat, & non illos, hoc enim ex sim-
plici eius voluntate procedit, quod cum omnia serent
ex nihilo, quedam facta sunt alius digniora; sicut ex
simplici voluntate artificis procedit, ut ex eadem mas-
sa ligni aliter disponat, quedam vasa formet ad nobiles
us, & quedam ad ignobiles: iuxta illud ad Romanos
9. An non habet potestatem signus luti ex eadem
massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud in
contumeliam? Idem docet hic articulo quinto ad
tertium his verbis: Quare hos elegerit ad gloriam, &
illos reprobovit, non habet rationem nisi divinam vo-
luntatem: unde Augustinus dicit super Ioannem, quare
hanc trahat & illam non trahat, noli velle dyudicare,
si non vult errare. Sicut etiam in rebus naturalibus,
quod hoc pars materia sit sub ista forma, & illa sub al-
ia, dependet ex simplici divina voluntate, sicut ex
simplici voluntate artificis dependet, quod ille lapis est
in ista parte parietis, & ille in alia, quamvis ratio ar-
tis habeat quod aliqui sint in hac, & aliqui sint in illa.

Quartum argumentum sumitur ex eo quod in
Scriptura prædestinatio frequenter fortis nomi-
ne designatur: Ad Ephesios 1. Sorte vocati sumus
secundum propostum eius qui operatur omnia secundum
consilium voluntatis sue. Ad Colossenses 1.
De quo nos fecit in partem sortis sanctorum. Plura
sunt alia loca in quibus Sanctorum electio for-
tis nomine designatur: ut Danielis 2. Sapientia
7. Psalm. 124. & Actuum 26. Hujus autem appel-
lationis nulla alia ratio esse potest, quam quia
sicut aliquid dicitur forte alicui contingere,
quod ei accidit absque prævia causa & studio e-
jus: ita prædestinatio nulla reperitur causa ex
parte nostri, sed illa in solam gratuitam Dei ec-
lectionem reducenda est, juxta illud Psalm. 17.
Labrum me fecit quantum voluit me. In cuius rei ty-
pum, terra promissa, quæ figura erat regni cœ-
lestis, forte nulla est a Josue distribui. Et Esther
10. Deus duas sortes esse præcepit, unam populi
Dei, & alteram cunctarum Gentium, ut signifi-
cat, populum illum, non ex meritis, sed quasi
forte separatim esse à cæteris. Hoc argumento
ex sortis appellatione desumpto utitur S. Au-
gustinus concione 2. super Psalm. 35. ad gratuitam
prædestinatorum electionem suadendam.

Quinta ratio supra fuit insinuata. Quando tam
facile allecitur, quam mediatorum efficacium ap-
plicatio, subsumt potestati alicujus, potest effica-
citer velle finem ante prævisa media: Sed tam
gloriz allecitur, quam hominum merita, sub-

A sunt potestati Dei; potest enim quem voluerit,
& per ea media quæ voluerit, salvum facere, ex
Augustino de corrept. & gratia cap. 14. Ergo
Deus ante prævisa merita potest gloriam velle
efficaciter prædestinatis, & ex hujus finis inten-
tione, media ad illius affectionem efficaciam, e-
ligere ac preparare.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. 48
Si in potestate ejus qui proponit præmium, est
dare alteri vires, industriam, fortunam, cætera-
que omnia ad merendum necessaria; ita quod
non solum præmium, sed etiam meritum, & vi-
ctoriam dare possit, talis bene potest ante merita
prævisa intendere dare ei præmium, virtualiter
volendo dare illi meritum, ex vi talis inten-
tionis: eò quod merita illa non debeat ipse præ-
miator expectare vel supponere, sed donare &
causare. Unde cum in potestate Dei sit dare ho-
minibus merita, & bona opera, & quidquid ad
merendum requiritur; quia hæc non de nostræ
voluntatis potestate, sed de sua prædestinatione
promittit & donat, ut docet Augustinus de præ-
destin. Sanct. capite decimo. Et quia, ut loquitur
idem sanctus Doctor, dum merita nostra remun-
nerat, sua dona coronat: potest ante prævisa me-
rita, ex motivo suæ largitatis vel misericordiæ,
eligere homines ad gloriam, obligando se ex vi
talium intentionis & voluntatis, ad dandum illis
ipsa merita & bona opera, & quidquid ad me-
rendum requiritur.

Ex quo habes notabile discrimen, quod inter-
cedit, quantum ad hoc, inter Deum & Reges
ac Principes terræ. Nam Princeps, cum non po-
teat, ante illorum prævisionem, velle efficaciter,
sed tantum inefficaciter, illis conferre præmiū;
Deus verò, cum in sua potestate habeat merita
prædestinatorum, ante illa prævisa, potest velle
illis conferre præmium per merita, non solum
voluntate inefficaci & antecedente, sed etiam
efficaci & consequente.

Deniq; eadem veritas demonstrari potest om-
nibus argumentis quæ militat contra scientiam
mediam: ut enim liberè fatentur Adversarii,
illâ sublata, non potest admitti electio præ-
destinatorum ex prævisis meritis.

§. IX.

Corollaria præcedentis doctrine.

EX dictis colliges primò: electionem ad glo-
riam factam ante prævisa merita, extendi
etiam ad determinatum gradum beatitudinis,
quem in particulari habebit quilibet prædesti-
natus. Quia non solum gloria absolute confide-
rata, sed etiam in gradu determinato, est finis
meritorum: Ergo sic debuit terminare effica-
cem electionem anteverentem merita. Conse-
quentia patet ex supra dictis, nam finis ut sic or-
dine intentionis est prior mediis ad illum ordi-
natis.

Colliges secundò: prædestinationem non so-
lum hominum, sed etiam Angelorum fuisse ante
prævisa merita. Probat eadem ratione: quia
volitio quæ Deus voluit Angelis gratiâ & merita,
est volitio non finis, sed mediatorum: Ergo sup-
ponit volitionem finis ad quem media ista ordi-
nantur, & consequenter supponit electionem ad
gloriam. Adde, quod prædestinatio hominum
& Angelorum, est ejusdem rationis & spe-
ciei,

ciei, ut docet D. Thomas hic art. 1. ad 3. Ergo si-
cut prædestinatio hominum supponit electione
absolutam ad gloriam ante prævisa merita, ita
& prædestinatio Angelorum. Hoc Corollarium
probant etiam omnia argumenta, quibus Tracta-
tu præcedenti divinorum decretorum efficaciam,
ad statum innocentie Angelorum & hominum
esse extendendam, monstravimus. Videri etiam
potest Estius, in 1. sentent. dist. 41. ubi hanc sen-
tentiam fuisse & doctè explicat & defendit.

Disp. 5.
art. 7.

51 Colliges tertio: gloriam & merita, non uno
actu, sed diversis virtualiter, esse à Deo efficaci-
ter volita. Nam electio ad gloriam ut finem, ob-
tinet rationem intentionis, voluntas autem gra-
tiæ & meritum, rationem electionis sortitur:
At electio & intentio in nobis distinguuntur
realiter, & in Deo virtualiter; sicut actus lumi-
nis principiorum in nobis causaliter realiter actum
scientificum, & in Deo virtualiter: Ergo electio
ad gloriam, & voluntas gratiæ & meritum,
virtualiter in Deo distinguuntur.

52 Colliges quarto: præter decretum intentionis
gloriæ, meritorum prævisionem antevergens,
dari aliud executivum circa gloriam, merita
prævisa supponens. Ita frequentius tenent nostri
Thomista, contra Nazarium, Alvarem & Her-
reram, & colligitur manifeste ex fundamentis
disp. præcedenti art. 2. statutis: ibi enim ostendi-
mus, quòd sicut in nobis intentio & usus sunt
duo actus voluntatis distincti, quorum primus e-
lectionem mediorum præcedit, secundus verò
post electionem est, & circa executionem me-
diorum & finis versatur. Ità de Deo, nostro mo-
do intelligendi, asserendum est, & in voluntate
divina, præter electionem mediorum, ad ordi-
nem intentionis spectantem, admittendum est
decretum executivum de iisdem mediis, ab ele-
ctione aliqua ratione distinctum; quòd decretum
est ipsa volitio, quæ Deus vult efficaciter suam
potentiam executivam applicare, ad hoc ut præ-
destinati suo tempore gloriam consequantur.

53 Potest insuper eadem veritas hac ratione sua-
deri. Actus exterior habere nequit honestatem
alicujus virtutis specialis, nisi actus aliquis inte-
rior voluntatis, eadem honestate formaliter gau-
deat. Sicut enim actui exteriori non competit
formaliter libertas, sed solum ratione interioris
ita nec honestas seu bonitas moralis, quæ in li-
bertate fundatur, eamque supponit: Sed exterior
gloriæ collatio, gaudet formaliter honestate ju-
stitiæ, ut docent Theologi in Tractatu de merito.
& constat ex verbis Apostoli 2. ad Timot. 4.
*De reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam red-
de mihi Dominus in illa die iustus iudex.* Quibus de-
clarat gloriam dari à Deo ut iusto Iudice, & tan-
quam coronam iustitiæ, & consequenter non so-
lum ex gratitudine, aut fidelitate, sed ex vera &
propria iustitia: Ergo datur aliquis actus volun-
tatis divinæ, huiusmodi honestate formaliter
gaudens, cumque electio efficax ad gloriam, spe-
ctans ad ordinem intentionis, tali honestate non
gaudeat, sed sit purè gratuita & liberalis, admit-
tendum est in Deo decretum executivum, in-
duens talem honestatem.

54 Confirmatur: Merita, cum sint media mora-
lia, non aliter causant finem executionem, nisi
movendo voluntatem præmiantis ut velit præ-
mium conferre: Ergo si merita iustorum causent
temporalem gloriam executionem, movent vo-
luntatem divinam, illamque inclinant ad gloriam
exhibitionem: At divina voluntas temporaliter

moveri non potest, nec motivum aliquid de
novo in tempore habere, sicut nec in tempore a-
liquid velle de novo: Ergo ab æterno moventur
à merito, cumque de voluntate gloriæ intenti-
va hoc nequeat verificari, necessario admitten-
dum est in Deo decretum aliquid executivum
ab intento distinctum, quod merita prævisa
supponat, & ab illis tanquam à causa motiva de-
pendeat. Hoc etiam probant plura Scripturæ, &
Sanctorum Patrum testimonia, quibus Vasquez
& alii Recentiores suam firmare conantur sen-
tentiam, quæ licet illam nec leviter indicent,
hoc tamen corollarium vehementer suadent, ut
magis constabit ex dicendis articulo sequenti.

Colliges ultimo: præscientiam cooperationis
vel boni usus liberi arbitrii, non esse causam, ra-
tionem, aut conditionem sine qua non prædesti-
nationis.

Probatur: Effectus prædestinationis non po-
test ad eam præsupponi, nec ut causa, nec ut ra-
tio, nec ut conditio sine qua non illius. Sed coo-
peratio vel bonus usus liberi arbitrii, est effectus
prædestinationis, ut disp. sequenti ostendimus,
& expressè docet S. Thomas quaest. 6. de verit.
art. 2. ad 1. ubi ait: *Hoc ipsum quod est velle accipere
gratiam, est nobis ex prædestinatione.* Et hic art. 5.
*Non est distinctum (inquit) id quod est ex prædestina-
tione & ex arbitrio nostro: sicut nec est distinctum quod
est ex causa prima & secunda.* Ergo cooperatio, vel
bonus usus liberi arbitrii, ut à Deo præscius,
non potest ad prædestinationem præsupponi ut
causa, vel ratio, aut conditio sine qua non illius.
Eadem ratione videtur S. Augustinus cap. 17. 18.
& 19. de prædestinatione Sancti contra Maullien-
ses, asserentes præscientiam fidei quæ credere
incipimus, esse rationem prædestinationis, &
hunc errorem impugnat, ostendendo talem esse
esse effectum prædestinationis. Quod specialiter
probat ex illo ad Ephes. 1. *Sortem consecrati sumus,
prædestinati secundum propositum eius qui universa
operatur.* Ex quo infert ibidem cap. 19. *Ipse ergo ut
credere incipiamus operatur, qui universa operatur.*

Præterea, si ex parte Prædestinatorum daretur
causa, ratio, vel conditio suæ prædestinatio-
nis, solubilis esset questio quam D. Paulus & S.
Augustinus, alique SS. Patres proponunt ut in-
solubilem, cur scilicet Deus hunc prædestina-
verit & non illum? vel quòd idem est, quare hoc
& non illum traxerit? Nam assignare ex parte
hominis causam, rationem, seu conditionem, ra-
tione cuius iste prædestinetur & non ille, est sol-
vere questionem. Unde Lessius li. de prædestin.
& reprob. sect. 4. num. 46. non veretur dicere:
*Non esse insolvibile, cur vocatio in illo sit inefficax in
actu secundo, in isto efficax, id enim pendet ab arbitrio
libertate, in cuius manu est facere, ut sit efficax vel in-
efficax.* Cum tamen D. Prosper cap. 25. de vocat.
Gentium expressè doceat, *Hanc questionem prædestina-
tionem non posse solvi per humani arbitrii velle vel
nolle.*

Confirmatur exemplo figuli quo utitur D.
Paulus ad hoc explicandum: nulla enim potest
assignari ratio, cur ille ex eadem massa lutiformi
met quædam vasa in honorem, alia verò in con-
tumeliam, sed hoc ad solum beneplacitum suæ
voluntatis reducitur.